

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005358

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-10-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 179-к від 12 жовтня 2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іванов Вадим Петрович

2. Vadym P. Ivanov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 28-09-2026

Спеціальність за освітою: Міжнародне право

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 000000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16716

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.07

Тема дисертації:

1. Зловживання правом у механізмі реалізації права: зарубіжний та національний досвід
2. Abuse of Rights within the Mechanism of the Realization of Law: Foreign and National Experience

Реферат/анотація:

1. Зловживання правом належить до дискусійних категорій сучасної загальнотеоретичної юриспруденції. Визначення його правової природи, критеріїв виявлення та відмежування від правомірної реалізації суб'єктивних прав залишається предметом наукових дискусій. Практичне значення зловживання правом суб'єктами права зумовлене необхідністю оцінки їх поведінки, яка формально відповідає вимогам закону, однак суперечить його призначенню та загальним засадам права. Дослідження зловживання правом у дисертації здійснюється в контексті механізму реалізації права як складової процесу правореалізації, що пов'язана зі здійсненням суб'єктивних прав, виконанням юридичних обов'язків суб'єктами правовідносин та досягненням цілей правового регулювання. За допомогою поєднання доктринального, нормативного та правозастосовного вимірів автором простежувалось як змінювалися підходи до розуміння зловживання правом в юридичній науці, судовій практиці і яким чином вони відображаються на сьогодні. Єдиного підходу

до визначення сутності зловживання правом у сучасній юридичній науці не сформовано. У різних концепціях науковці розглядають його як різновид правопорушення, форму недобросовісної поведінки, особливий спосіб реалізації суб'єктивного права або самостійне правове явище. Кожен із цих підходів відображає окремі риси досліджуваного феномену, однак не пояснює повною мірою його місце у механізмі реалізації права та особливості функціонування правового регулювання. З'ясування правової природи зловживання правом та визначення його місця у структурі правореалізації дозволяє розглядати його як особливий прояв деформації механізму реалізації права. Йдеться про ситуації, коли особа використовує надані їй правові можливості із формальним дотриманням законодавства, але спосіб їх здійснення виходить за межі функціонального призначення права та не відповідає принципам, на яких ґрунтується правове регулювання. Зловживання правом визначається автором як юридично значуща, свідомо-вольова поведінка суб'єкта права, що полягає у здійсненні суб'єктивного права або реалізації владного повноваження у формально допустимих законодавством межах всупереч їх функціональному призначенню, соціальній меті та принципам права. Поведінка відхиляється від належної моделі правореалізації, створює реальну загрозу або спричиняє шкоду правам і законним інтересам інших суб'єктів права, суспільству чи державі, що обумовлює настання юридичних наслідків. У межах запропонованої концепції по-іншому осмислюється і співвідношення зловживання правом із суміжними правовими категоріями. Його неможливо повністю ототожнити з правопорушенням, з правомірною поведінкою. Формальна відповідність закону сама по собі не свідчить про належну реалізацію права. Вирішального значення набувають декілька запитань. По-перше, чи відповідає поведінка принципам справедливості, добросовісності та розумності, на яких ґрунтується сучасний правопорядок. По-друге, чи не порушує права, свободи та законні інтереси інших суб'єктів права. Запропонована система взаємопов'язаних критеріїв виявлення зловживання правом передбачає комплексну оцінку мети поведінки суб'єкта, способу здійснення права, відповідності принципам справедливості, добросовісності, розумності, а також їх наслідків для інших учасників правовідносин. Кожен із критеріїв має самостійне значення, однак лише їх поєднання дає можливість встановити, чи відповідає реалізація суб'єктивного права його функціональному призначенню та вимогам загальних принципів права. Принципи розумності, добросовісності, справедливості виступають практичними орієнтирами для визначення меж допустимої поведінки суб'єктів правовідносин. У дослідженні вони розглядаються як загальні засади права, що окреслюють ці межі. Їх застосування забезпечує належну правову оцінку у випадках, коли формальне дотримання закону не гарантує досягнення справедливого результату. Добросовісність характеризує внутрішню спрямованість поведінки суб'єкта, що проявляється у сумлінному здійсненні прав, повазі до прав та законних інтересів інших осіб, а також утриманні від використання наданих правових можливостей усупереч їх призначенню. Справедливість забезпечує збалансованість приватних і публічних інтересів під час реалізації права. Для оцінки розумності визначальними є пропорційність обраного способу здійснення права, його доцільність та відповідність меті правового регулювання. Факт зловживання правом не можна встановити лише шляхом перевірки формальної відповідності поведінки вимогам законодавства. Враховуються мета здійснення суб'єктивного права, спосіб його реалізації, характер поведінки суб'єкта, її вплив на права й законні інтереси інших учасників правовідносин, а також обставини, за яких відповідне право було реалізоване.

2. Abuse of rights remains one of the more contested categories in general legal theory. Its legal nature, the criteria for identifying it, and the line that separates it from the lawful exercise of subjective rights are all still debated. The question matters in practice: a court must often assess conduct that satisfies the letter of the law yet runs against its purpose and the principles on which the law rests. The thesis approaches abuse of rights through the mechanism by which law is realized – that is, as part of the process in which subjective rights are exercised, legal duties are performed. The aims of legal regulation are achieved. Drawing together the doctrinal, normative, and law-application dimensions, the author traces how the understanding of abuse of rights has changed in scholarship and case law, and what it amounts to today. Scholarship has not settled on a single account of what constitutes abuse of rights. It has been described, variously, as a species of offense, a form of bad-faith conduct, a distinct way of exercising a subjective right, or a legal phenomenon in its own right. Each account captures

something real, yet none fully explains where the phenomenon sits within the mechanism of the realization of law, or how it bears on the working of legal regulation. Once its legal nature and its place in the structure of law realization are clarified, abuse of rights can be understood as a particular distortion of that mechanism. It arises where a person stays within the letter of the law but exercises a right in a way that oversteps its functional purpose and departs from the principles on which legal regulation is founded. The author defines abuse of rights as legally significant, conscious, and volitional conduct by which a subject exercises a subjective right or a power of public authority within the limits the law formally allows, but contrary to their functional purpose, their social aim, and the principles of law. Such conduct departs from the proper model of law realization; it causes or creates a real risk of harm to the rights and legitimate interests of others, of society, or of the state, and therefore gives rise to legal consequences. The proposed conception also recasts the relationship between abuse of rights and neighboring categories. It is not the same as an offense, nor is it merely lawful conduct. Formal compliance with the law does not, in itself, mean that a right has been properly exercised. Two questions prove decisive: whether the conduct is consistent with the principles of justice, good faith and reasonableness that underpin the modern legal order; and whether it infringes the rights, freedoms and legitimate interests of others. The thesis proposes a set of interconnected criteria for identifying abuse of rights. Together, they call for a comprehensive assessment of the subject's purpose, the way the right is exercised, its consistency with justice, good faith, and reasonableness, and its consequences for other parties. Each criterion carries weight on its own; only in combination, however, do they reveal whether the exercise of a right matches its functional purpose and the demands of the general principles of law. Reasonableness, good faith, and justice serve as practical benchmarks for the limits of acceptable conduct. They make a sound legal assessment possible precisely where formal compliance with the law does not guarantee a fair outcome. Good faith speaks to the inner orientation of the subject's conduct: the honest exercise of rights, respect for the rights and interests of others, and restraint from using one's legal powers against their purpose. Justice holds private and public interests in balance when a right is exercised. Reasonableness turns on proportionality, whether the chosen means are apt, expedient, and aligned with the aim of legal regulation. Abuse of rights cannot be established merely by checking whether conduct formally complies with the law. What counts is the purpose behind the exercise of the right, the manner in which it is exercised, the character of the subject's conduct, its effect on the rights and interests of others, and the circumstances in which the right was used. Its functional purpose sets the limits of a subjective right. In each case, the analysis takes in the text of the relevant provisions, the principles of law, the facts, and the particular way the right was exercised – the conduct is weighed through the lens of legal values. Across different areas of legal regulation, abuse of rights shares a common legal nature despite branch-specific differences. In every instance, it involves exercising a subjective right or a power of public authority against its functional purpose, thereby frustrating the aims of legal regulation and upsetting the balance of interests between the parties.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Іванов В. П. Еволюція інституту зловживання правом. Альманах права. Трансформація законодавства України в сучасних умовах. К.: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2023. Вип. 14. С. 453– 457. DOI: <https://doi.org/10.33663/2524-017X-2023-14-453-457>

- Іванов В. П. Зловживання повноваженнями судді. Альманах права. Феномен реалізації права в контексті сучасного наукового дискурсу. К.: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2025. Вип. 16. С. 382– 387. DOI: <https://doi.org/10.33663/2524-017X-2025-16-382-387>
- Іванов В. П. Зловживання правом у сфері альтернативної (невійськової) служби. Київський часопис права. К.: Київський нац. економ. ун-т ім. Вадима Гетьмана, 2025. Вип. 3. С. 24–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2025.3.3>
- Іванов В. П. Історіографія розвитку концепції зловживання правом. Право і суспільство. Науковий журнал. Дніпро: ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний ун-т», 2023. Вип. 5. С. 10–16. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.5.2>
- Іванов В. П. Щодо визначення поняття «зловживання правом». Правова держава. Щорічник наукових праць Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2024. Вип. 35. С. 822–830. DOI: <https://doi.org/10.33663/0869-2491-2024-35-822-830>
- Іванов В. П. Юридичні наслідки зловживання матеріальним правом. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Ужгород: Ужгородський нац. ун-т, 2025. Вип. 90. Ч. 1. С. 60–68. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.1.9>
- Іванов В. П. Критерії виявлення зловживання правом у процесі правореалізації. Альманах права. Механізм реалізації права в контексті сучасних трансформації. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2026. Вип. 17. С. 578–582. DOI: <https://doi.org/10.33663/2524-017X-2026-17-578-582>
- Іванов В. «Зловживання правом» у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини. Інтеграція України до Європейського Союзу: виклики в умовах воєнного стану. Пам'яті професора П. П. Заворотька та професора В. Н. Денисова: зб. мат-лів і тез доповідей міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4–6 листопада 2024 р.) / за наук. ред. проф. Л. Г. Фалалєєвої. К.: Вид-во «Людмила», 2025. С. 280–282. URL: <https://idpnan.org/assets/images/documents/grants/2025/ukrainesintegration- into-the-european-union.pdf>
- Іванов В. П. Зловживання повноваженнями судді: особливості дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відповідальності. Забезпечення правопорядку в умовах воєнного стану та мировідбудови : зб. наук. ст. за мат-лами III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Житомир, 01 травня 2025 р.). Житомир : Поліський нац. ун-т, 2025. С. 58–61.
- Іванов В. Добросовісність як гарантія справедливих правовідносин. Юридична наука та освіта: минуле, сучасне і майбутнє : мат-ли Міжн. наук.- практ. конф. (м. Київ, 1 травня 2025 р.) / упоряд. М. О. Денисюк. К.: Вид-во «Людмила», 2025. С. 494–495. DOI: <https://doi.org/10.32751/LegalScience2025>
- Іванов В. Роль принципу справедливості у запобіганні зловживання правом. Актуальні виклики розвитку юридичної науки і практики в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови: мат-ли міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 02 травня 2024 р.). К.: вид-во «Людмила», 2024. С. 549–551. DOI: https://doi.org/10.32751/Conf8_05_2024

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0121U114449; 0124U004586

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пархоменко Наталія Миколаївна

2. Nataliia M. Parkhomenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5870-9261

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колодій Анатолій Миколайович

2. Anatolii M. Kolodii

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6647-700X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 20063497

Місцезнаходження: вул. Пилипа Орлика, Київ, 01024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гусарев Станіслав Дмитрович

2. Stanislav D. Husariev

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8568-3362

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08751177

Місцезнаходження: пл. Солом'янська, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Богиніч Олег Леонідович

2. Oleh L. Bohinich

Кваліфікація: к.ю.н., с.н.с., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5230-9366

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клещенко Наталія Олександрівна

2. Nataliia O. Kleshchenko

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4317-1470

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Оніщенко Наталія Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Оніщенко Наталія Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Топонар О.І.

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна